

**Eötvös Loránd Tudományegyetem
Informatikai Kar**

**Eseményvezérelt alkalmazások
fejlesztése I**

---

12. előadás

Összetett adatkezelés

Giachetta Roberto

<http://people.inf.elte.hu/groberto>

Összetett adatkezelés

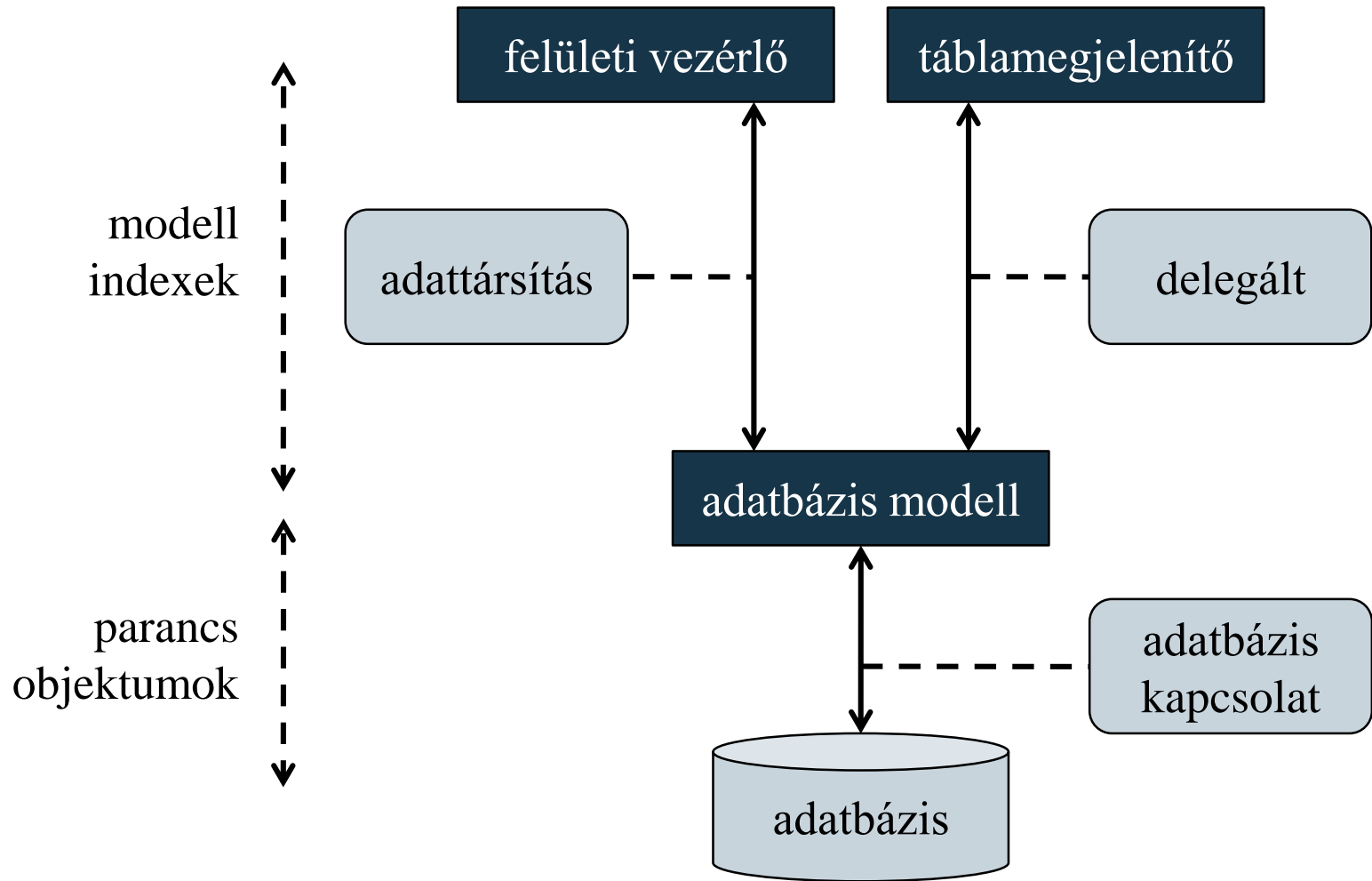
Adatok megjelenítése

- A Qt modell/nézet architektúrában alapvetően a nézet biztosítja az adatok megjelenítésére, amelyekből több áll rendelkezésünkre (`QListView`, `QTableView`, `QTreeView`, `QComboBox`), illetve öröklődéssel továbbiakat definiálhatunk
  - az adatokat megfelelően kell leképezni, pl. a listaszerű megjelenítő és táblamodell esetén definiálni kell a megjelenített oszlopot
  - a megjelenítést módosíthatja a delegált
- A nézet mellett azonban lehetőségünk van arra, hogy a modellbeli adatokat bármilyen felületi vezérlőből elérhessük, *adattársítás (data binding)* segítségével

Összetett adatkezelés

Adatok megjelenítése

Összetett adatkezelés

Adattársítás vezérlőkhöz

- Vezérlők adattársítására használható a `QDataWidgetMapper` osztály, amely egy vezérlő értékéhez tudja társítani a rekordot
  - az társítás adatforrása beállítható a `setModel (<modell>)` metódussal, míg a vezérlő beállítása az `addMapping (<vezérlő>, <oszlopszám>)` művelettel végezhető, azaz a modell egy megadott oszlopát tudjuk a vezérlőhöz kapcsolni
  - hasonlóan megszüntethetjük az adattársítást (`removeMapping`, `clearMapping`)
  - lehetőségünk van automatikusan, vagy manuálisan menteni az adatokat (`setSubmitPolicy`), előbbi esetén a vezérlőbeli módosítások azonnal megjelennek a modellben

Összetett adatkezelés

Adattársítás vezérlőkhöz

- Mivel a vezérlők csak egy adatot tudnak megjeleníteni, ezért a modellben navigálnunk kell, hogy hányadik sor megfelelő oszlopát jelenítjük meg, illetve szerkesztjük, ehhez a `QDataWidgetMapper` biztosít lépési műveleteket:
  - első (`toFirst`), utolsó (`toLast`), előző (`toPrevious`), következő (`toNext`) sorra való lépés
  - adott sorra lépés index (`setCurrentModelIndex (<index>)`), illetve sorszám (`setCurrentIndex (<sorszám>)`) alapján
  - sor váltásakor esemény is kiváltódik, amelytől megkapjuk a kiválasztott sor számát (`currentIndexChanged (<sorszám>)`)

Összetett adatkezelés

Adattársítás vezérlőkhöz

- Pl.:

```
QLineEdit lineEdit; // sorszerkesztő
QSqlTableModel model;
model.setTable("myTable"); // tábla beállítása

QDataWidgetMapper mapper;
mapper.setModel(&model); // modell beállítása
mapper.addMapping(&lineEdit, 1);
    // adattársítás a második oszlopra
mapper.toFirst(); // az első sorra lépünk

// a sorszerkesztőben megjelenik az első sor
// második oszlopa, amelyet szerkesztve az módosul
// a modellben
```

Összetett adatkezelés

Példa

Feladat: Készítsük el a felhasználók tábla szerkesztését vezérlők segítségével.

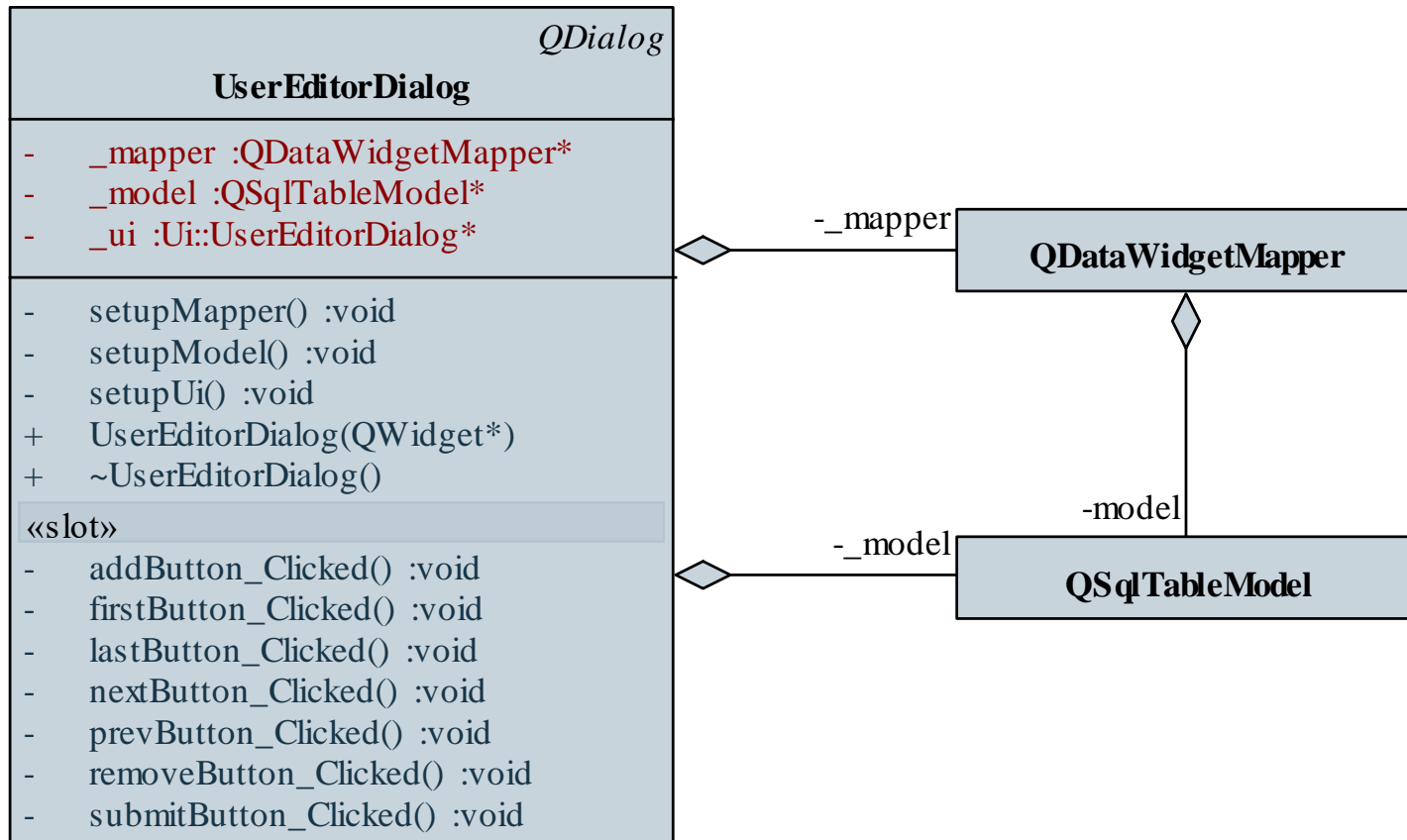
- felveszünk négy szerkesztőmezőt az adatok kezelésére, és adattársításokat hozunk létre a megfelelő oszlopokra
- gombok segítségével oldjuk meg a navigációt (elsőre, utolsóra, előzőre, következőre), valamint a speciális tevékenységeket (beszúrás, törlés, mentés, visszavonás)
- beszúráskor és törléskor mindig az aktuálisan betöltött sort kezeljük, amit a **currentIndex** () tulajdonságon keresztül érhetünk el
- törléskor ügyelnünk kell, hogy a tábla ne legyen üres

Összetett adatkezelés

Példa

Tervezés:

Összetett adatkezelés

Példa

Megoldás (usereditordialog.cpp):

```
void UserEditorDialog::setupMapper()
{
    _mapper = new QDataWidgetMapper(this);
    _mapper->setModel(_model);
    // modell beállítása
    _mapper->addMapping(_ui->userIdLineEdit, 0);
    // adattársításokat létrehozása
    _mapper->addMapping(_ui->nameLineEdit, 1);
    _mapper->addMapping(_ui->passwordLineEdit, 2);
    _mapper->addMapping(_ui->levelSpinBox, 3);

    _mapper->toFirst(); // első sor beállítása
}
```

Összetett adatkezelés

Példa

Megoldás (usereditordialog.cpp):

```
void UserEditorDialog::addButton_Clicked()
{
    int row = _mapper->currentIndex();
    // lekérjük a betöltött sor számát
    _model->insertRow(row);
    // ennek helyére beszúrjuk az újat
    _mapper->setCurrentIndex(row);
    // megjelenítjük a beszúrt (üres) sort
}
```

Összetett adatkezelés

Vezérlők és nézet közös használata

- Lehetőségünk van nézet és adattársítás egyszerre történő használatára
  - amennyiben az adatok módosítását vezérlőkkel végezzük, a nézetben kikapcsolhatjuk a szerkesztést a `setEditTriggers (<viselkedés>)` metódussal
  - célszerű szinkronban tartani a vezérlők által megjelenített, illetve a nézetben kijelölt sort
    - ehhez a megjelenítőhöz egy szelekciós modellt (`QItemSelectionModel`) kell kapcsolnunk (`setSelectionModel`)
    - amely felügyeli a nézetben történő kijelölés változását (`currentRowChanged`)

Összetett adatkezelés

Vezérlők és nézet közös használata

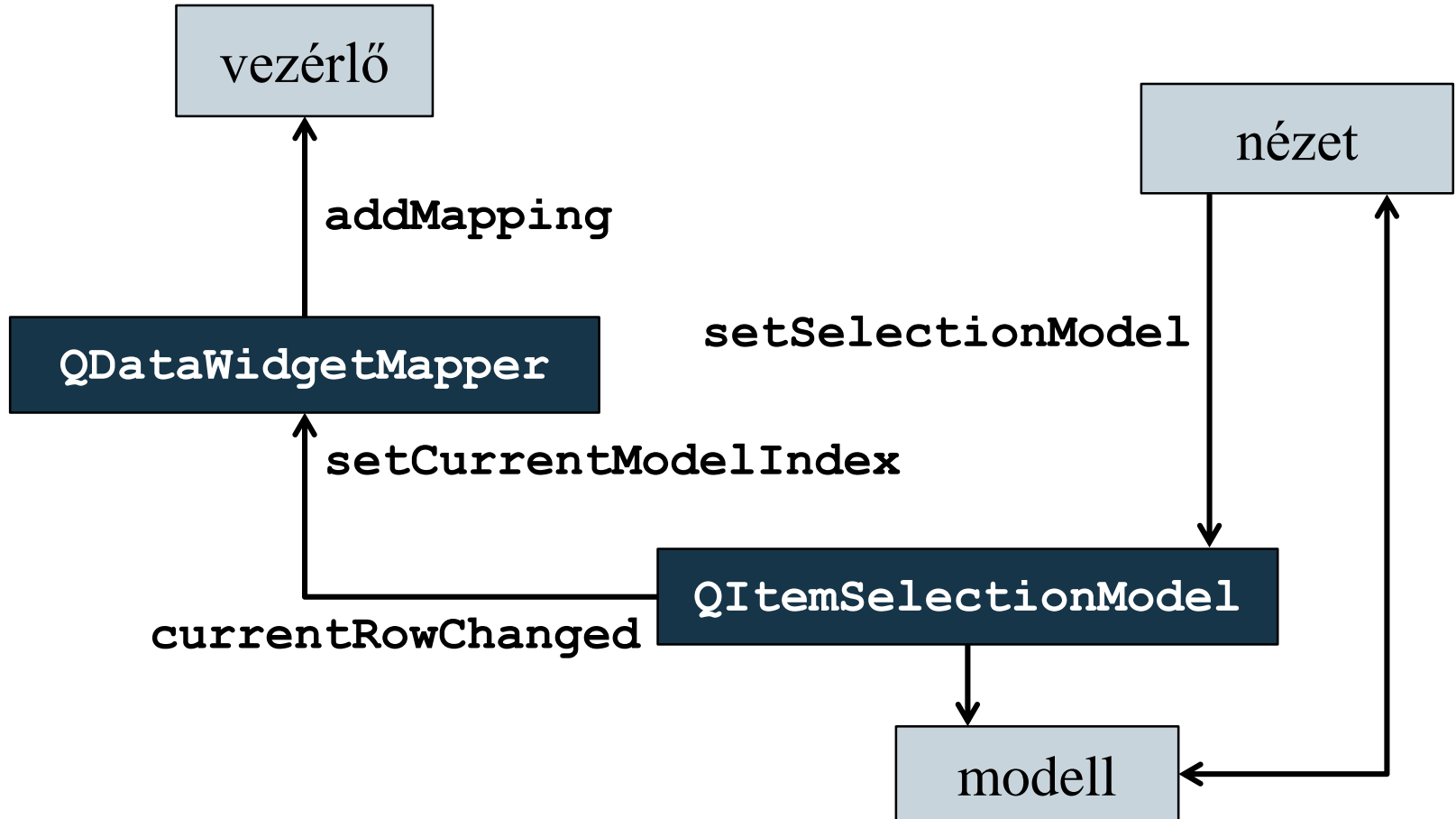
- Pl.:

```
QTableView view; // nézet  
view.setModel(&model);
```

```
QItemSelectionModel selectionModel(model);  
    // szelekciós modell a kijelölés követésére  
view->setSelectionModel(&model);  
    // a szelekciós modellt beállítjuk a  
    // megjelenítőnek, innentől automatikusan össze  
    // lesz kötve a modellel is  
connect(model, SIGNAL(currentRowChanged(...)),  
        mapper, SLOT(setCurrentModelIndex(...)));  
    // kezeljük a modellbeli indexváltozásokat
```

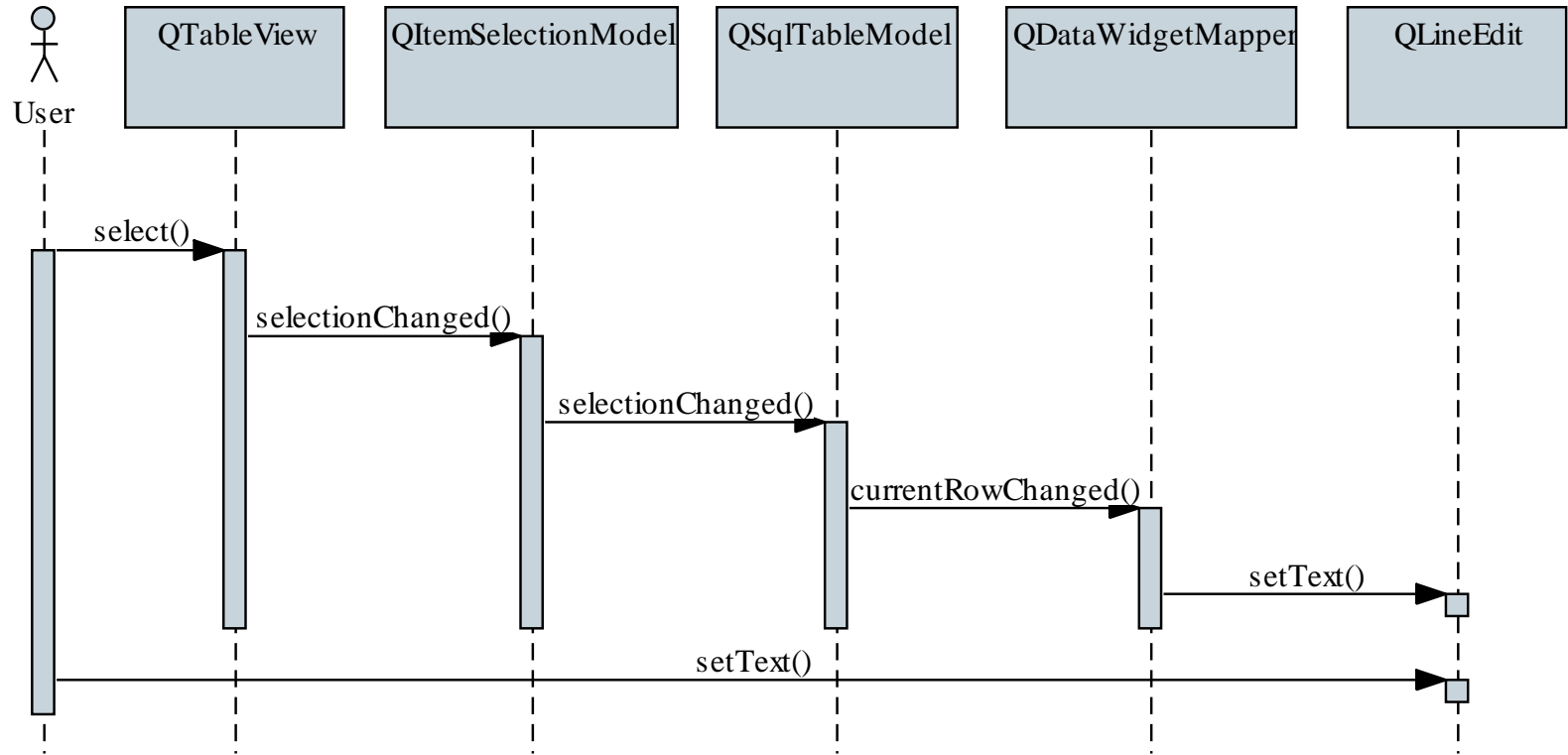
Összetett adatkezelés

Vezérlők és nézet közös használata

Összetett adatkezelés

Vezérlők és nézet közös használata

Összetett adatkezelés

Példa

Feladat: Módosítsuk az előző alkalmazást úgy, hogy megjelenjen a teljes felhasználók tábla, de azzal ne lehessen szerkeszteni.

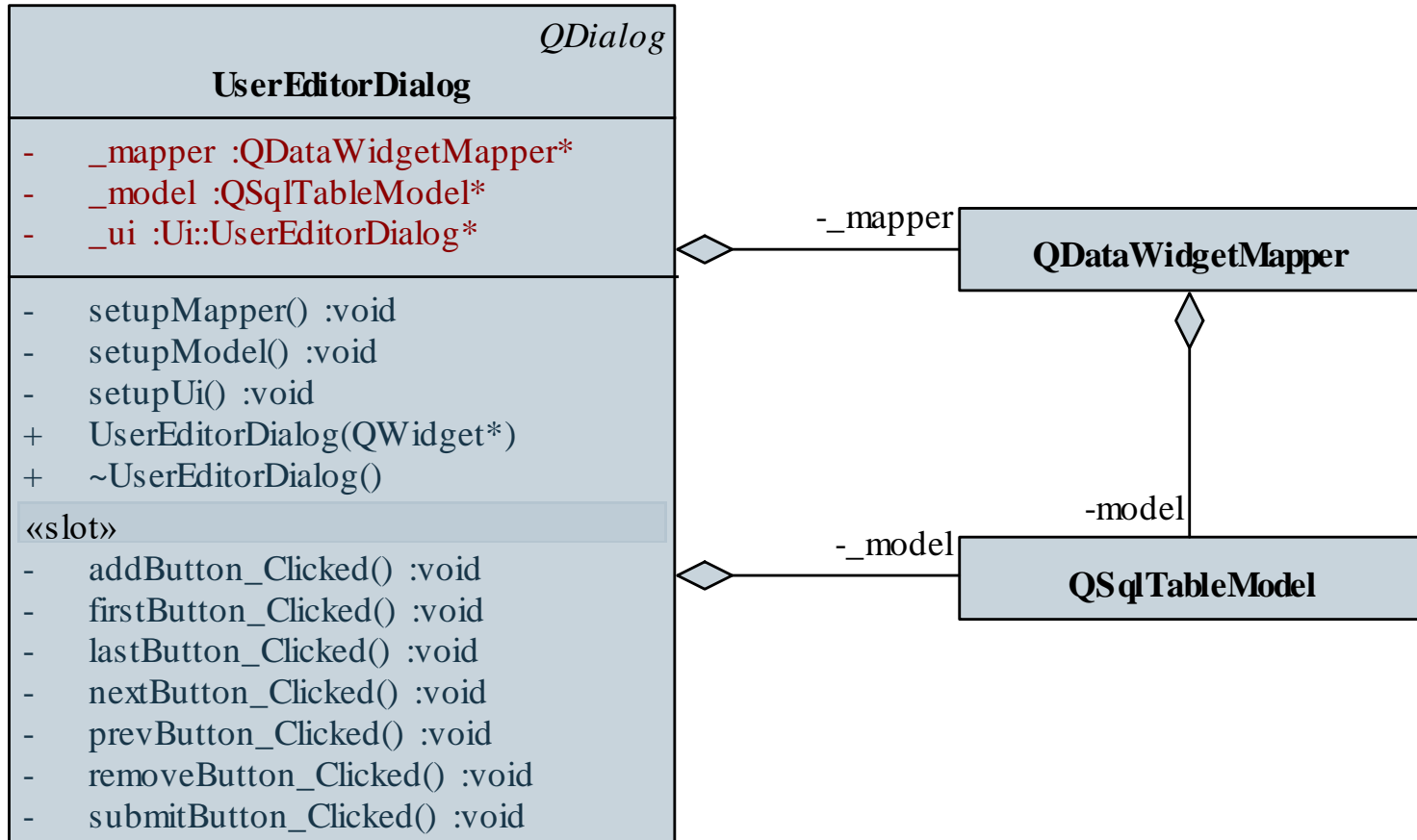
- a nézetet csak sorkijelölésre használjuk, ezért kikapcsoljuk a szerkeszthetőséget, valamint beállítjuk a kijelölés módját teljes sorra (`QAbstractItemView::SelectRows`)
- a táblában való navigációhoz továbbra is használjunk gombokat, amelyek állítják az adattársító aktuális sorát, illetve a nézetben is módosítja a kijelölt sort
- ugyanakkor a nézetben a sorkijelölés váltását szelekciós modell sorváltó eseménye (`currentRowChanged`) segítségével követjük

Összetett adatkezelés

Példa

Tervezés:

Összetett adatkezelés

Példa

Megoldás (usereditordialog.cpp):

```
void UserEditorDialog::firstButton_Clicked() {
    _mapper->toFirst(); // vezérlők beállítása
    _ui->tableView->setCurrentIndex(
        _model->index(0, 0));
    // táblamegjelenítő beállítása
}
```

```
void UserEditorDialog::setupModel() {
    ...
    _ui->tableView->setSelectionBehavior(
        QAbstractItemView::SelectRows);
    // teljes sor kijelölése
}
```

Összetett adatkezelés

Példa

Megoldás (usereditordialog.cpp):

```
_ui->tableView->setEditTriggers (
    QAbstractItemView::NoEditTriggers) ;
    // a táblaszerkesztés kikapcsolása a
    // megjelenítőn
...
QItemSelectionModel* model = new
    QItemSelectionModel(_model) ;
_ui->tableView->setSelectionModel(model) ;
    // szelekciós modellt beállítjuk a
    // megjelenítőnek
}
```

Összetett adatkezelés

Tulajdonságok kezelése adattársítás során

- Adattársításkor a vezérlő alapértelmezett tulajdonságát kezeljük (olvassuk, illetve írjuk), ám lehetőségünk van tetszőleges tulajdonság kezelésére az `addMapping(<vezérlő>, <oszlopszám>, <tulajdonság>)` metódussal
- Pl.:

```
QComboBox comboBox; // legördülő menü
... // legördülő menü feltöltése
mapper.addMapping(&comboBox, 2, "currentIndex");
    // adattársítás a harmadik oszlopra, a
    // legördülő menü aktuális indexére (így a
    // tényleges adat helyett a sorszámmal
    // operálunk)
```

Összetett adatkezelés

Egyedi tulajdonságok

- A tulajdonságok olyan attribútumok, amelyekhez kívülről is hozzáférhetünk lekérdező és beállító műveletek segítségével
  - lehetőségünk van saját tulajdonságok létrehozására a `Q_PROPERTY` makró segítségével
  - a tulajdonságnak megadjuk típusát és nevét, valamint az író (`WRITE`) és olvasó (`READ`) műveleteket

- Pl.:

```
class Demo : public QObject {
    Q_PROPERTY(int prop READ prop WRITE setProp)
    ...
    int prop(); // olvasó művelet
    void setProp(int value); // író művelet
```

Összetett adatkezelés

Példa

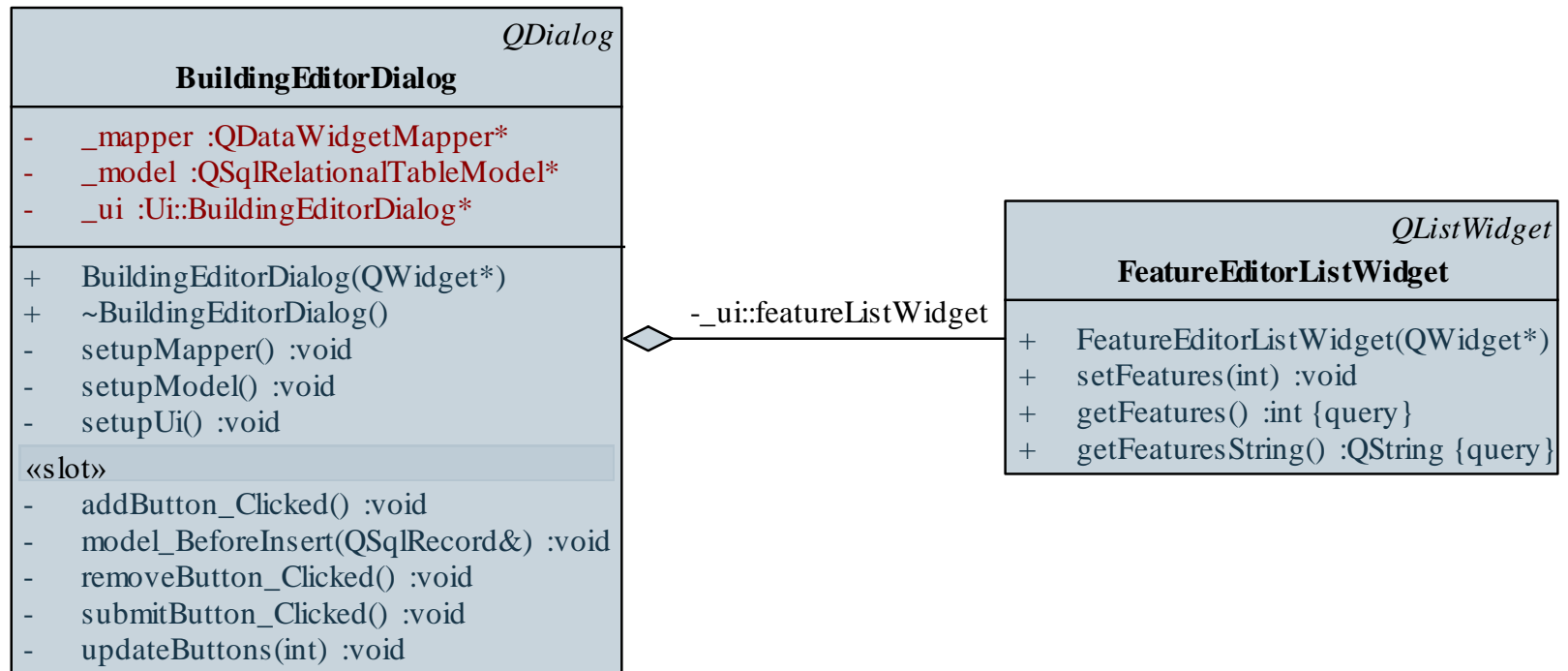
Feladat: Készítsük el az épületek tábla karbantartását csak vezérlők segítségével.

- használjunk egyszerű relációs modellt a táblakezelésre
- a város kiválasztását legördülő menüvel kell megadnunk, amelyet feltöltünk a városok tábla modelljével, továbbá meg kell adnunk a társításhoz a sorszámot (**currentIndex**), mint tulajdonságot
- a jellemzőket az egyedi vezérlőkkel (**FeatureEditorListWidget**) tudjuk szerkeszteni, ám ahhoz, hogy adattársítást tudjunk végezni, meg kell valósítanunk egy egyedi tulajdonságot a jellemzőkre (**int features**)

Összetett adatkezelés

Példa

Tervezés:

Összetett adatkezelés

Példa

Megoldás (buildingtabledialog.cpp):

```
void BuildingTableDialog::initMapper() {
    ...
    _mapper = new QDataWidgetMapper(this);
    // vezérlő adattársítása
    _mapper->setModel(_model);
    ...
    _mapper->addMapping(
        ui->shoreTypeComboBox, 5, "currentIndex");
    // társított tulajdonság
    _mapper->addMapping(
        ui->featureListWidget, 6, "features");
    ...
}
```

Összetett adatkezelés

Példa

Megoldás (featureeditorlistwidget.hpp):

```
class FeatureEditorListWidget : public QListWidget
    // egyedi szerkesztő a jellemzőkre, egy
    // speciális listamegjelenítő
{
    Q_OBJECT
    Q_PROPERTY(int features READ getFeatures
                WRITE setFeatures)
    // tulajdonságkezelés hozzárendelése
public:
    FeatureEditorListWidget(QWidget *parent = 0);
    ...
}
```

Összetett adatkezelés

Egyszerű szűrések

- A vezérlők arra is használhatók, hogy szűrjük a megjelenített tábla tartalmát
  - modellek szűrése legkönnyebben a modell `setFilter(<szűrőfeltétel>)` műveletével végezhető el, amely lényegében a tábla tartalmának lekérdezésekor megfogalmazott **where** feltételt szabályozza, ezért a megszokott SQL szintaxist alkalmazhatjuk
  - a szűrés a kiválasztás (**select**) végrehajtásakor módosul, vagy amikor beállítottuk a szűrőt
  - pl.:

```
model.setTable("myTable");  
model.setFilter("name = ' '"); // szűrés
```

Összetett adatkezelés

Példa

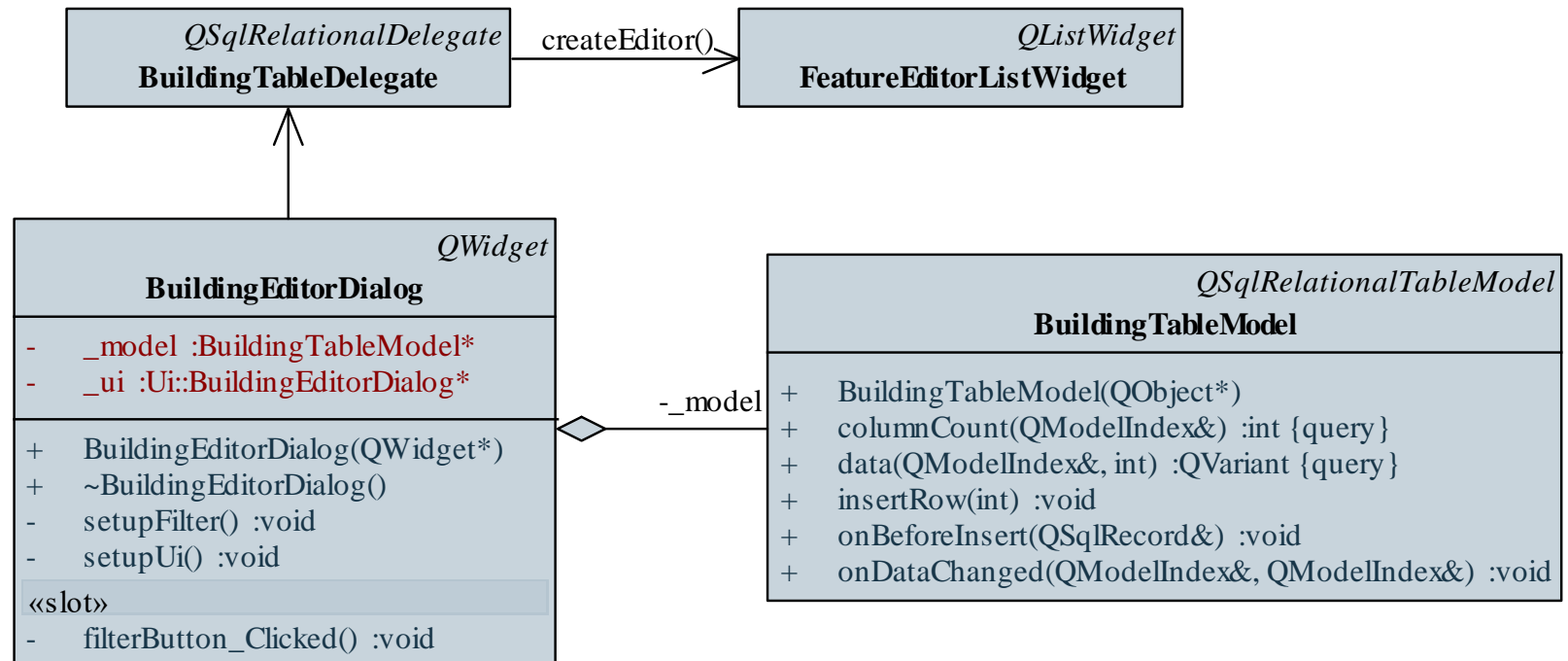
Feladat: Készítsük el az épületek tábla szűrését a név, illetve a város alapján.

- a várost válasszuk ki egy legördülő menüből, amely megjeleníti a „mind” feliratot, valamint a városok neveit
- a név szűrésénél lehessen részszöveg megadni
- a szűrőt egy gombbal lehessen be, illetve kikapcsolni, bekapcsolt állapotban ne lehessen módosítani a szűrő feltételeket, és ne lehessen szerkeszteni a táblát

Összetett adatkezelés

Példa

Tervezés:

Összetett adatkezelés

Példa

Megoldás (buildingtabledialog.cpp):

```
void BuildingTableDialog::filterButton_Clicked() {
    ...
    QString filterString = "name LIKE '%" +
        ui->nameLineEdit->text() + "%'";
    if (_ui->cityComboBox->currentText()
        != "mind") {
        QSqlQuery query;
        ...
        if (query.next())
            filterString += " AND city_id = " +
                query.value(0).toString();
        buildingTableModel->setFilter(filterString);
    }
    ...
}
```

Összetett adatkezelés

Szűrő modellek

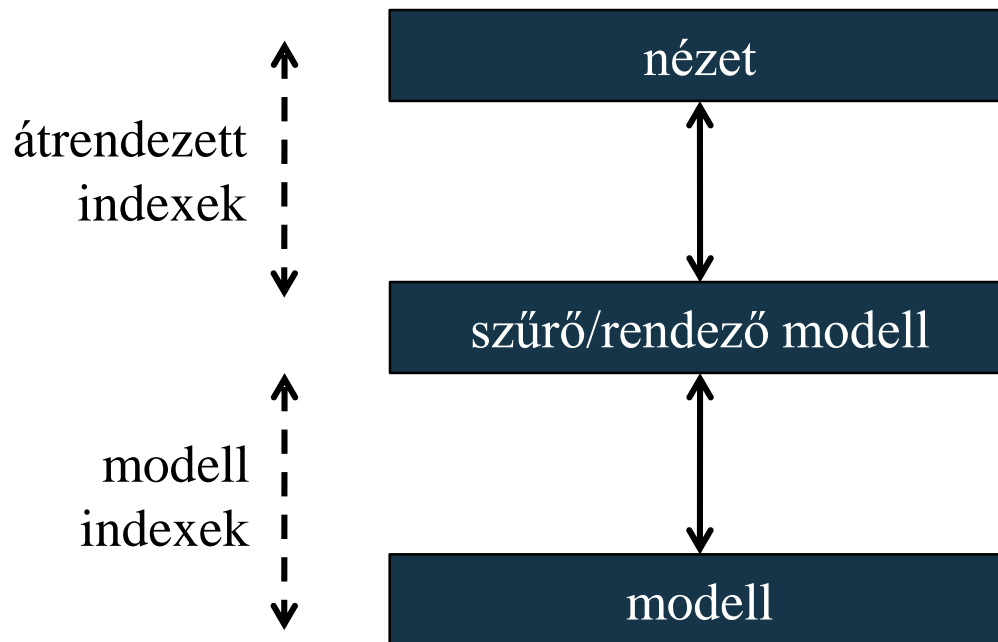
- A **setFilter** művelet csak az adatbázisban tárolt adatok szűrését teszi lehetővé, számított adatokat nem szűrhetünk
- Amennyiben speciálisabb szűrést szeretnénk végrehajtani, használhatjuk a dedikáltan szűrésre, illetve rendezésre készült **QSortFilterProxyModel** típust
  - egy olyan modell, amely ténylegesen nem tárolja az adatokat, de képes egy másik modell számára az indexeket átrendezni és megszűrni
  - az eredeti modellt a **setSourceModel (<modell>)** metódussal adhatjuk át
  - lehetőséget ad tetszőleges modellbeli tartalom szűrésére

Összetett adatkezelés

Szűrő modellek

- A nézet és a tényleges modell közé helyezzük, így megfelelően továbbítja az indexeket a két irányba
  - a nézet az átrendezett, szűrt indexeket kapja meg

Összetett adatkezelés

Szűrő modellek

- A szűrő/rendező modell különböző szűrőfeltételek tud fogadni:
  - `setFilterFixedString (<szöveg>)`: azonos tartalomra
  - `setFilterRegExp (<kifejezés>)`: reguláris kifejezésre
  - `setFilterWildcard (<minta>)`: adott mintára
- A szűrést különböző tényezők befolyásolhatják:
  - a megszürendő oszlop (`setFilterKeyColumn`)
  - kis-/nagybetű kezelés (`setFilterCaseSensitivity`)
  - megjelenítési szerep (`setFilterRole`)
  - azonnali frissítés, ha a csatolt modell tartalma változik (`setDynamicSortFilter`)

Összetett adatkezelés

Szűrő modellek

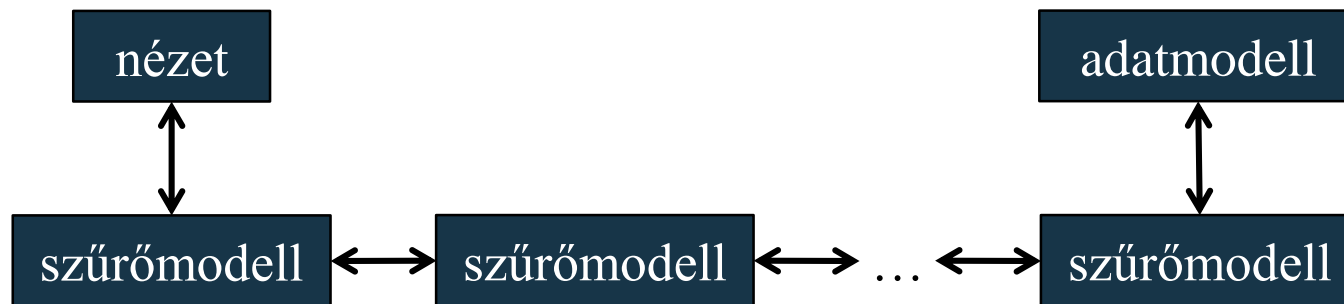
- Pl.:

```
QSortFilterProxyModel filterModel;  
    // szűrőmodell létrehozása  
filterModel.setSourceModel(&model);  
    // beállítjuk, melyik modellt szűri meg  
filterModel.setFilterKeyColumn(1);  
    // beállítjuk a szűrés céloszlopát  
filterModel.setFilterFixedString("");  
    // az üres szövegre szűrünk  
  
view.setModel(&filterModel);  
    // a nézetnek a szűrőmodellt állítjuk be, így  
    // eleve megszűrt tartalmat fog megjeleníteni
```

Összetett adatkezelés

Szűrő modellek

- A rendezést is hasonló paraméterek alapján végezhetjük el adott oszlopra
- Mivel teljes értékű modell, ezért a megszokott függvények (**data**, **columnCount**, **index**) is használhatóak
- Amennyiben több oszlopra is szeretnénk szűrést végrehajtani, célszerű a modelleket egymásra építeni, így az eredeti adat több feltételen is keresztül tud menni

Összetett adatkezelés

Példa

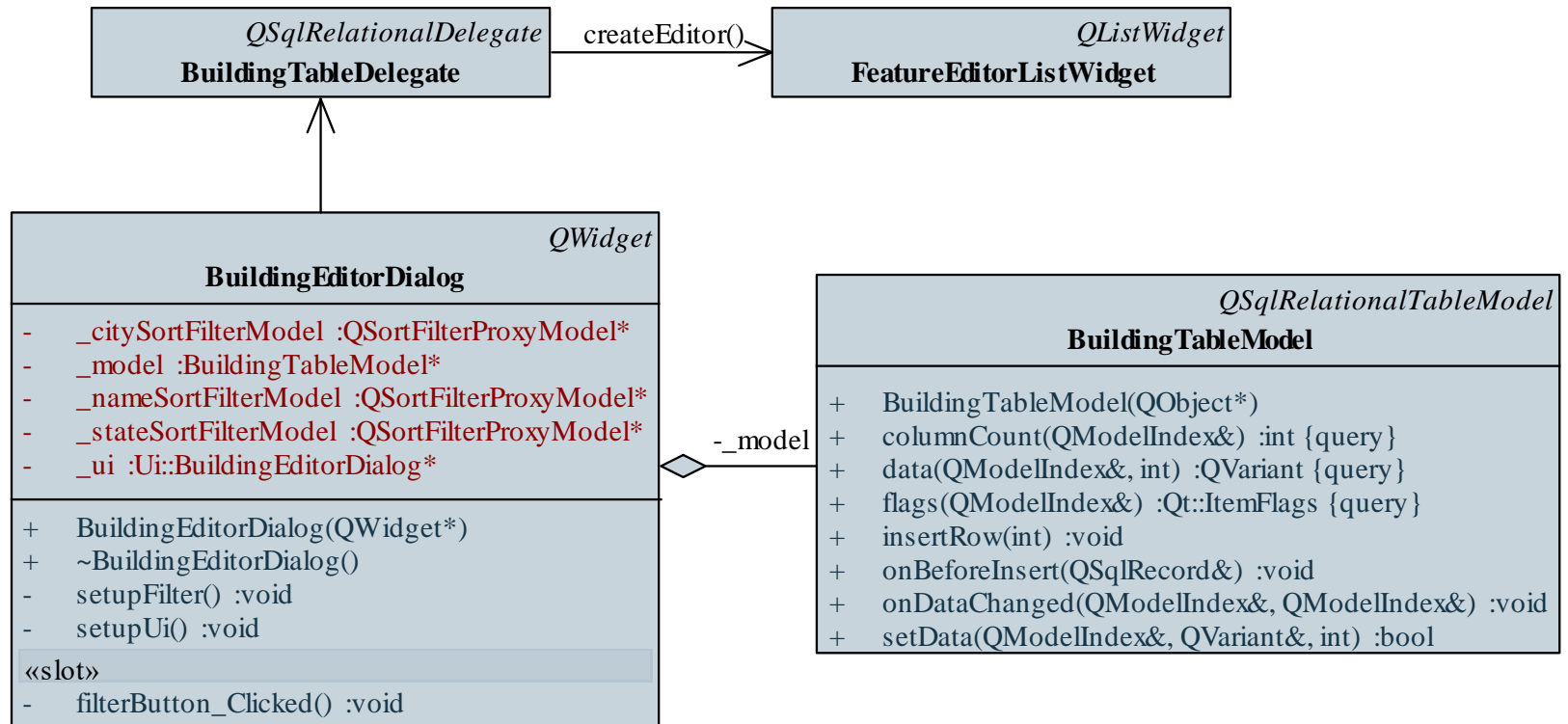
Feladat: Szűrjük az épületek táblát a korábbiak mellett az állapotra is.

- használjunk szűrőmodellt a szűrés végrehajtására, mivel több feltételünk is, ezért egymásba ágyazva, de ügyeljünk arra, hogy nem feltételünk alkalmazzuk egyszerre valamennyi szűrőt, ezért elágazásokkal léptetjük a szűrőmodellek egymásba ágyazását
- a szűrés törlésekor csak vissza kell állítanunk az eredeti modellt a táblamegjelenítőnek
- az állapotot legördülő menü segítségével választjuk ki, amit manuálisan töltünk fel, és a szűrőt az index alapján állítjuk be

Összetett adatkezelés

Példa

Tervezés:

Összetett adatkezelés

Példa

Megoldás (buildingtabledialog.cpp):

```
void BuildingTableDialog::filterButton_Clicked() {
    ...
    QAbstractItemModel *currentModel =
        _model;
    // léptetjük az aktuális modellt a
    // megszűrtek között
    if (_ui->nameLineEdit->text() != "") {
        // ha van szöveg a szövegdobozban
        _nameSortFilterModel->
            setSourceModel(currentModel);
        // forrás tábla
        nameSortFilterModel->setFilterKeyColumn(1);
        // szűrés oszlopa
    }
}
```


Összetett adatkezelés

Példa

Megoldás (buildingtabledialog.cpp):

```
        _nameSortFilterModel->
            setFilterCaseSensitivity(
                Qt::CaseInsensitive);
        _nameSortFilterModel->setFilterRegExp(
            _ui->nameLineEdit->text());
            // szűrés reguláris kifejezéssel
        currentModel = _nameSortFilterModel;
    }
    ...
    _ui->tableView->setModel(currentModel);
    // szűrések után kialakult modell beállítása
    ...
}
```

Összetett adatkezelés

Egyedi szűrések

- Amennyiben speciálisabb szűréseket szeretnénk végezni, a `QSortFilterProxyModel` osztályból származtathatunk egyedi megoldásokat
  - új szűrősmód bevezetéséhez sorok kezelésére a `filterAcceptRow(<oszlop>, <szülő index>)`, oszlopok kezelésére a `filterAcceptColumn(<oszlop>, <szülő index>)` műveleteket definiálhatjuk felül
  - új rendezéshez a `lessThan(<bal index>, <jobb index>)` műveletet kell felüldefiniálnunk
  - a szűrés/rendezés alkalmazásához használhatjuk az `invalidate`, és `invalidateFilter` metódusokat

Összetett adatkezelés

Példa

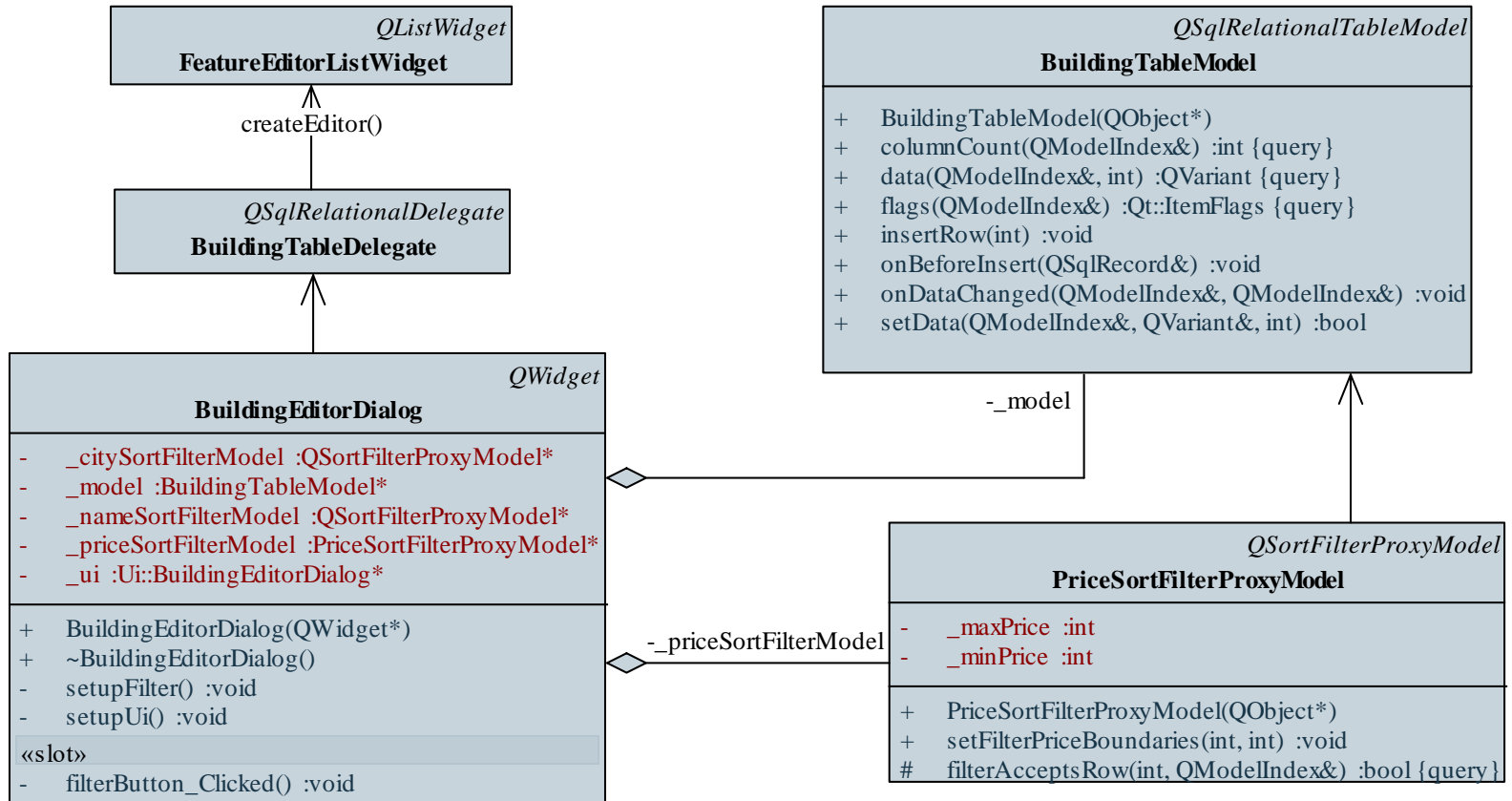
Feladat: Egészítsük ki az épületek szűrését a minimum/maximum árhatár meghatározásával, és csak azokat az épületeket jelenítsük meg, amelyek szélső árai a megadott tartományba esnek.

- az árakat két `QSpinBox` vezérlő segítségével módosítjuk
- definiálnunk kell egy egyedi szűrő modellt az árkezelésre, amiben felüldefiniáljuk a sorokra vonatkozó szűrőfeltételt, illetve kiegészítjük egy, az árakat beállító, és a szűrést végrehajtó metódussal
- az árkezeléshez pusztán lekérdezzük a sornak megfelelő adatokat a szűrőmodellben

Összetett adatkezelés

Példa

Tervezés:

Összetett adatkezelés

Példa

Megoldás (pricesortfilterproxymodel.hpp):

```
class PriceSortFilterProxyModel :
    public QSortFilterProxyModel {
    ...
public slots:
    void setFilterPriceBoundaries(int min, int max);
protected:
    bool filterAcceptsRow(int sourceRow, const
        QModelIndex &sourceParent) const;
    // sorok elfogadásának felüldefiniálása
private:
    int _minPrice;
    int _maxPrice;
};
```

Összetett adatkezelés

Példa

Megoldás (pricesortfilterproxymodel.cpp):

```
void PriceSortFilterProxyModel::
    setFilterPriceBoundaries(int min, int max) {
    _minPrice = min; _maxPrice = max;
    invalidateFilter(); // szűrő újra alkalmazása
}
bool PriceSortFilterProxyModel::filterAcceptsRow(
    int sourceRow,
    const QModelIndex &sourceParent) const {
    int min = sourceModel()->index(sourceRow, 10,
        sourceParent).data().toInt();
    ... // lekérdezzük az ár oszlopokat
    return (_minPrice <= min && max <= _maxPrice);
}
```

Összetett adatkezelés

Példa

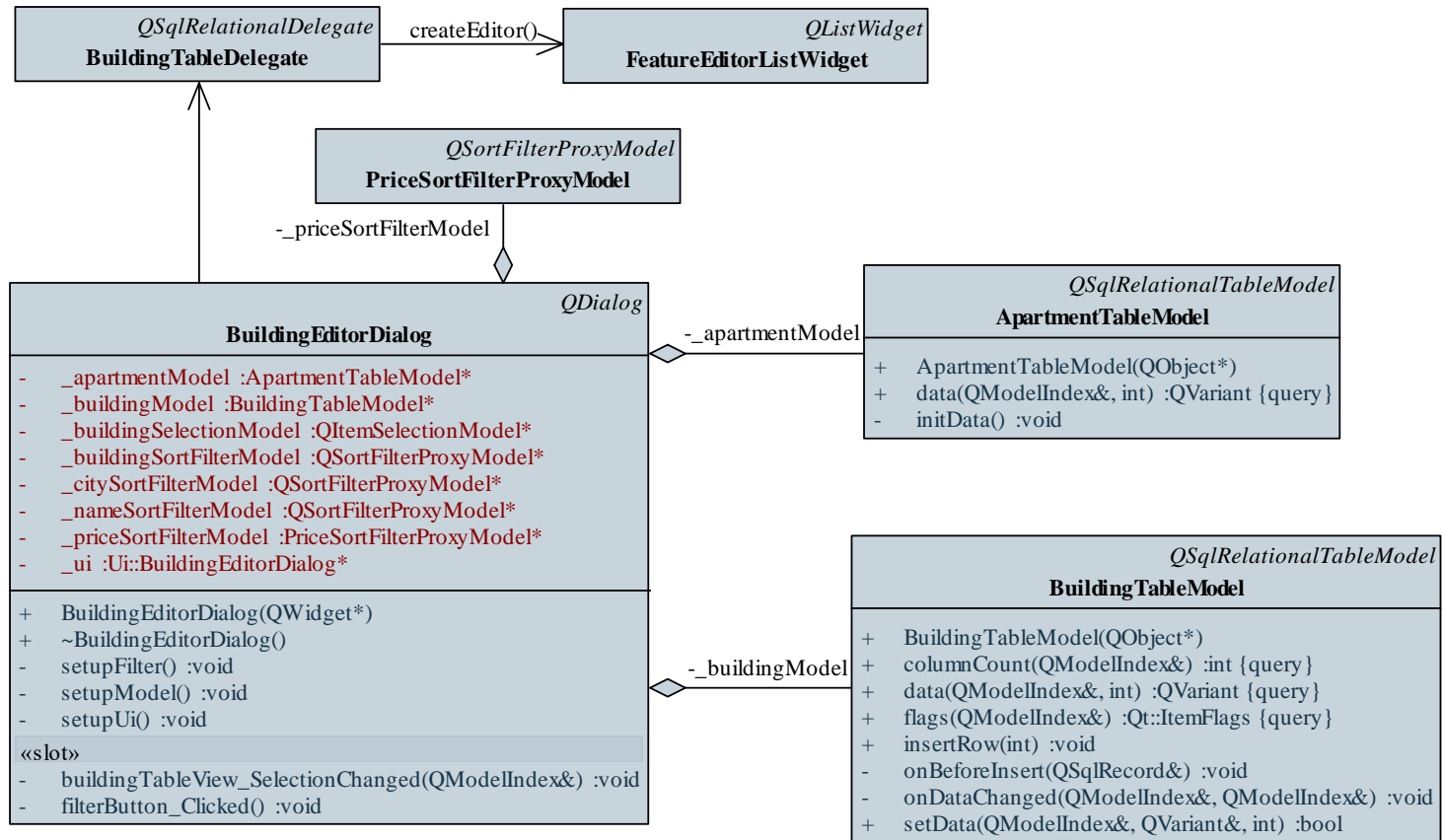
Feladat: Jelenítsük meg az apartman táblát is a felületen, és legyen lehetőség épület kijelölése alapján szűrni az apartmanokat.

- felvesszünk egy új egyedi modellt, valamint egy szűrőmodellt az apartman táblára, a foglalhatóságot kijelölő mezővel jelezzük (a felújítás helyett)
- a kijelölés kezelésére felvesszünk egy szelekciós modellt az épületekre, ahol sorkijelölés váltásának eseményére váltjuk az apartman tábla szűrését
- mivel az épületek modelljét is szűrjük, szűréskor úja létre kell hozni, és be kell állítani a szelekciós modellt (mivel az csak egy meghatározott modellre állítható rá)

Összetett adatkezelés

Példa

Tervezés:

Összetett adatkezelés

Példa

Megoldás (buildingeditordialog.hpp):

```
void BuildingEditorDialog::filterButton_Clicked()
{
    ...
    // a szelekciós modellt át kell állítani a
    // táblamegjelenítőben beállított modellre
    disconnect(_buildingSelectionModel,
        SIGNAL(currentRowChanged(QModelIndex,
            QModelIndex)), this,
        SLOT(buildingTableView_SelectionChanged(
            QModelIndex)));

    delete _buildingSelectionModel;
```

Összetett adatkezelés

Példa

Megoldás (buildingeditordialog.hpp):

```
_buildingSelectionModel =
    new QItemSelectionModel(
        _ui->buildingTableView->model());

_ui->buildingTableView->setSelectionModel(
    _buildingSelectionModel);

connect(_buildingSelectionModel, SIGNAL(
    currentRowChanged(QModelIndex,
    QModelIndex)), this,
    SLOT(buildingTableView_SelectionChanged(
    QModelIndex)));
}
```